

UWARUNKOWANIA PRAWNE DLA INWESTYCJI DOTYCZĄCYCH BIOGAZOWNI

mgr inż. Mariusz Kunysz - Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Starostwo Powiatowe w Strzelinie
21.10.2008 Strzelin

I. WSTĘP

Decyzja o budowie instalacji do pozyskiwania biogazu poza uwzględnieniem niezbędnych aspektów technologicznych, logistycznych oraz finansowych musi być również poprzedzona dokładną analizą wykonalności takiej inwestycji w wybranym miejscu i formie, w kontekście wymagań formalno-prawnych.

Ze względu na szczególny charakter tego typu obiektów, głównie przez wzgląd na wykorzystywane surowce (nawozy naturalne, odpady organiczne) zbadać należy zarówno etap inwestycyjny, jak i eksploatacyjny przedsięwzięcia.

Biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy można je pogrupować w trzy główne grupy tematyczne:

1. Przepisy urbanistyczne - obejmujące etap inwestycyjny
2. Przepisy budowlane - obejmujące etap inwestycyjny
3. Przepisy z zakresu ochrony środowiska - obejmujące etap inwestycyjny i eksploatacyjny.
4. Przepisy z zakresu energetyki - obejmujące etap eksploatacyjny i przed-inwestycyjny.

W przypadku różnych typów biogazowni wymagania prawne z grupy 1. i 2. są w gruncie rzeczy zbliżone, zaś przepisy z zakresu ochrony środowiska są zróżnicowane i ściśle powiązane z parametrami, rodzajem surowców, sposobem zagospodarowania gazu itp. Z tego względu w poniższym referacie właśnie temu obszarowi administracyjnemu poświęcono najwięcej miejsca. Szczególnie, że uzyskanie stosownych decyzji, pozwoleń i zezwoleń z sektora ochrony środowiska oraz możliwość utrzymania odpowiednich poziomów emisji zanieczyszczeń przesądza o powodzeniu inwestycji w biogazowni.

II. PROCES INWESTYCYJNY

1. LOKALIZACJA BIOGAZOWNI - przepisy urbanistyczne.

Zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami prawnymi zlokalizowanie inwestycji na wytypowanym obszarze możliwe jest po spełnieniu zasad określonych w *ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 2003-03-27 (Dz.U. 2003 Nr 80, poz. 717 z późn zmianami)*.

Niestety już na tym etapie niezwykle istotne jest ustalenie charakteru biogazowni. W kontekście stosowanych w urbanistyce oznaczeń i opisów w planach zagospodarowania przestrzennego inaczej traktowana będzie biogazownia przemysłowa, którą można zlokalizować na obszarze określonym jako przemysł, urządzenia energetyczne lub usługi (o charakterze uciążliwym, gdy ich funkcjonowanie opierać się będzie na odzysku odpadów), a jeszcze inaczej biogazownia rolnicza, którą pewnie można zaliczyć do urządzeń towarzyszących dużym gospodarstwom rolnym i ulokować na terenach określanych jako obsługa rolnictwa.

Bez względu na formułę biogazowni jej lokalizacja:

- a) musi być zgodna z aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla danego obszaru
 - a jeżeli taki plan nie istnieje
 - b) wymaga uzyskania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - c) w wyjątkowych sytuacjach decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego (jeżeli biogazownia powstaje jako element systemu energetycznego danej gminy i jest realizowana dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców)
- w przypadkach opisanych pod lit. b) i c) konieczne jest aby planowana lokalizacja **nie była sprzeczna** ze studium uwarunkowań gminy.

Szerzej zagadnienie lokalizacji inwestycji w trybie przepisów urbanistycznych opisano w drugim materiale konferencyjnym pt. „Uwarunkowania prawne w zakresie realizacji Odnawialnych Źródeł Energii”

2. LOKALIZACJA BIOGAZOWNI - przepisy z zakresu ochrony środowiska.

2.1. Biogazownie przemysłowe (rolniczo-utylizacyjne)

Realizacja biogazowni związana jest z koniecznością wypełnienia szeregu procedur prawnych i administracyjnych związanych z szeroko pojętą ochroną środowiska.

Niestety, ze względu na zapisy obowiązujących ustaw oraz aktów wykonawczych, ścieżka postępowania nie jest jednorodna, a wobec tego należy ją ustalać odrębnie dla każdego przypadku.

W konkretnym wariancie konieczne jest ustalenie niezbędnych warunków brzegowych związanych m.in. z:

- ✓ docelową lokalizacją obiektów,
- ✓ planowaną maksymalną mocą energetyczną instalacji,
- ✓ ilością i rodzajem surowca przeznaczonego do przetworzenia w procesie biofermentacji.

W dalszej części rozdziału rozpatrzono dwa różne - z punktu widzenia przepisów szeroko pojętego prawa ochrony środowiska - warianty biogazowni:

- ✓ biogazownie rolniczą, o małej - indywidualnej skali,
- ✓ biogazownie przemysłową, przetwarzającą m.in. odpady organiczne z przemysłu rolno-spożywczego.

O ile w obu przypadkach procedury związane z lokalizacją inwestycji w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym będą podobne, o tyle zupełnie inaczej może wyglądać (również na obszarze tej samej gminy) sytuacja z zastosowaniem z przepisów o ochronie środowiska.

Najistotniejszym elementem z punktu widzenia wielu inwestycji (szczególnie tych ubiegających się o dofinansowanie ze środków zewnętrznych Unii Europejskiej) w obecnym prawodawstwie jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (wg art.46 ÷ 57 Dział VI. Rozdział 2 ustawy Prawo

ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (tekst jednolity w Dz.U. z 2008r. Nr 25 poz.150, z późn. zmianami).

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w przypadku biogazowni powinno być przeprowadzone ze względu na występowanie odpowiednich przesłanek dotyczących:

- a) rodzaju wykorzystywanego surowca,
- b) wielkości terenu zajętego pod planowane obiekty przemysłowe,
- c) docelowej mocy energetycznej instalacji,
- d) sposobu wykorzystania powstającego gazu.

Zgodnie z konstrukcją prawną znajdującą odzwierciedlenie w w/w ustawie postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla obiektu biogazowni występować będzie jedynie wówczas, gdy pojawi się konieczność uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację tej inwestycji. Poniżej przeanalizowano sytuacje, kiedy decyzja ta zaistnieje.

2.2. Biogazownie rolnicze.

Biorąc pod uwagę ogólny charakter biogazowni rolniczych postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko może być zbędne w przypadku indywidualnych biogazowni rolniczych wskutek braku przesłanek, o których mowa w pkt. 1 lit a, b, c. Odmienna sytuacja jest w praktyce mało prawdopodobna.

Biogazownie takie pracują bowiem na surowcach innych niż odpady (gnojowica i gnojówka zaliczane są do nawozów naturalnych, a pozostały wsad np. kiszonki, kukurydza itp. to surowce roślinne), mają bardzo małą moc energetyczną, mogą być zlokalizowane na stosunkowo małej powierzchni terenu, zaś wytwarzany przez nie gaz nie musi być magazynowany.

Jedyną przesłanką do wszczęcia stosownej procedury może okazać się tutaj przepis szczególny (§3 ust.2 rozporządzenia) mówiący o lokalizowaniu obiektów mogących powodować zwiększenie emisji lub zużycia surowców, materiałów, paliw i energii o 20% na terenie zakładów zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a do takich należą m.in. gospodarstwa chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie niższej niż 40 DJP.

W przypadku biogazowni rolniczych trudno mówić o efektywności przedsięwzięcia przy gospodarstwach o tak małej ilości zwierząt, a co za tym idzie stosunkowo niewielkiej dobowej ilości nawozów naturalnych. Dlatego też powyższe kryterium należy przeanalizować każdorazowo, gdy obiekty te budowane będą przy obiektach hodowlanych.

3. PRZYPADKI, W KTÓRYCH DLA PRZEDSIĘWZIĘCIA - OBIEKTU BIOGAZOWI - NALEŻY UZYSKAĆ DECYZJĘ ŚRODOWISKOWĄ. KWALIFIKOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ.

I. Dla ustalenia czy planowana inwestycja wymagać będzie uzyskania *decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji* konieczne jest porównanie przepisów wynikających z następujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami);

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami)
3. Ustawa z dnia 18 maja 2005r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 113 poz.954),
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229 poz.2313),

W postępowaniach standardowych prowadzonych w gminach, w których nie występuje obszar Natura 2000, a także nie ma go w pobliżu ich granic administracyjnych istotne są tylko pierwsze dwa akty prawne. Do gmin takich na terenie powiatu strzelińskiego należy obecnie bezsprzecznie tylko gmina Borów, bowiem najbliższe względem jej granic obszary Natura 2000 to:

- oficjalnie wskazane w stosownym rozporządzeniu: Grądy Odrzańskie 15 km na północny-wschód, Skatki Stoleckie 15 km na południe i Masyw Ślęzy 10 km na zachód;
- oraz zgłoszone jako potencjalne: Wzgórza Strzelińskie ok. 8 km na południowy-wschód i Wzgórza Niemczańskie zlokalizowane ok. 5 km na południe.

II. Planowane do realizacji przedsięwzięcia podlegają postępowaniu w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przede wszystkim ze względu na formę wymagań administracyjnych niezbędnych do uzyskania przed procesem inwestycyjnym.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wymagana jest dla określonych rodzajów przedsięwzięć (scharakteryzowanych w kolejnych podpunktach), których realizacja związana jest z uzyskaniem uprawnień wyliczonych w art. 46 ust. 4 i 4a) ustawy Prawo ochrony środowiska, a należą do nich m.in.:

- decyzja - pozwolenie na budowę,
- zgłoszenie zmiany sposobu użytkowania obiektu,
- dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonywania robót budowlanych,
- decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego

III. Jeżeli zamierzenie inwestycyjne wymagać będzie docelowo jednej z decyzji wskazanych w pkt.II (w przypadku biogazowi - pozwolenia na budowę) kolejnymi elementami istotnymi dla rozstrzygnięcia o konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach są:

- ✓ charakter przedsięwzięcia,
- ✓ parametry techniczne i/lub technologiczne,
- ✓ miejsce i skala przedsięwzięcia,
- ✓ lokalizacja względem obszarów Natura 2000

W przypadku biogazowi zapisy rozstrzygające znajdują się w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia*

raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. z 2004r. Nr 257, poz.2573 ze zmianami) w następujących punktach w §3:

pkt 52) zespoły zabudowy: a) przemysłowej na terenie o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha,

pkt 73) instalacje związane z odzyskiem lub unieszkodliwianiem odpadów, (...)

oraz w zależności od rodzaju wytwarzanej energii/paliw i sposobu jej/ich dystrybucji:

pkt 33) instalacje do przesyłu gazu, niewymienione w § 2 ust. 1 pkt 21, oraz towarzyszące tłocznie lub stacje redukcyjne, z wyłączeniem gazociągów o ciśnieniu nie większym niż 0,5 MPa i przyłączy do budynków;

pkt 34) instalacje do przesyłu pary wodnej lub ciepłej wody, z wyłączeniem osiedlowych sieci ciepłowniczych i przyłączy do budynków;

pkt 37) instalacje do naziemnego magazynowania kopalnych surowców energetycznych, niewymienionych w pkt 35, lub do naziemnego magazynowania gazu, z wyłączeniem zbiorników na gaz płynny o pojemności nieprzekraczającej 10 m³ oraz zbiorników na olej o pojemności nieprzekraczającej 3 m³;

W kontekście powyższego brak przesłanek do uruchomienia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko może wystąpić jedynie przy realizacji małej biogazowni rolniczych, zlokalizowanej na terenie o powierzchni do 1 ha, działającej tylko w oparciu o gnojowicę, obornik i kiszonki roślin uprawnych (nie zaliczane do odpadów), która wytwarzała będzie na bieżąco (bez magazynowania gazu) energię w skojarzeniu - przy czym energię cieplną przekazywać będzie jedynie przyłączami do najbliższych położonych budynków własnych.

Oczywiście z ekonomicznego i technologicznego punktu widzenia, a także biorąc pod uwagę zawłość interpretacyjną przedstawionego przypadku należy traktować go jako hipotetyczny i czysto teoretyczny (raczej możliwy do wystąpienia tylko przy bardzo małych, gospodarskich instalacjach).

Odrzucając przedstawiony wariant wyjątkowy (mała biogazownia rolnicza), stwierdzić należy, że realizacja biogazowni wraz z infrastrukturą towarzyszącą wymaga uzyskania decyzji środowiskowej, a co za tym idzie podlega postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Uwaga: Biorąc pod uwagę zapisy Dyrektywy OOS oraz zalecenia zawarte w „Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych” w przypadku, gdy podmiot realizujący biogazownię zamierza ubiegać się o dofinansowanie ze środków UE zapisy §2 i §3 rozporządzenia traktować jedynie jako dane wskaźnikowe i wpływ takiej inwestycji na środowisko należy zbadać na podstawie § 4 i § 5.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla biogazowni podlega uspołecznieniu (a więc ocenie wszystkich zainteresowanych obywateli i podmiotów prawa) jeżeli w ramach procedury wójt, burmistrz lub prezydent wyda

postanowienie o obowiązku sporządzenia raportu oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Stanowi o tym art. 53 ustawy Prawo ochrony środowisko.

4. BIOGAZOWNIE. ZAGROŻENIA DLA LOKALIZACJI INWESTYCJI.

Problemy z lokalizacją biogazowni mogą mieć kilka źródeł wśród których do najważniejszych zaliczyć należy:

1. Uwarunkowania urbanistyczne. Brak stosownej rezerwy terenu w planach lub w studium zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy.
2. Uwarunkowania społeczne. Brak akceptacji społecznej dla nowych, niezbyt powszechnych w Polsce instalacji przetwarzania odpadów i innych surowców organicznych.
3. Uwarunkowania prawne. Trudności z wypełnieniem przez operatora wszelkich wymogów prawnych związanych z ochroną środowiska.
4. Uciążliwości zapachowe. Problem z występowaniem ewentualnych, ponadnormatywnych uciążliwości zapachowych poza terenem obiektu w przypadku uchwalenia przepisów regulujących te zagadnienia.

4. 1. Uwarunkowania urbanistyczne.

Podczas tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego często operuje się dosyć standardowymi zapisami urbanistycznymi, które w praktyce nie sprawdzają się lub nie są jednoznaczne w przypadku próby lokalizacji inwestycji o nietypowym charakterze jak reprezentują biogazownie (instalacja do odzysku odpadów, a zarazem elektrownia/ciepłownia na biomasę lub instalacja do zagospodarowania nawozów naturalnych z dużych obiektów hodowlanych). Jedynie niektóre dokumenty powstające w ostatnim czasie odnoszą się wprost do obiektów z sektora energetyki odnawialnej.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na dosyć przewrotny zapis stosowany w wielu opracowaniach urbanistycznych zezwalający na lokalizację na obszarach oznaczonych jako P, RU lub U obiektów, instalacji i urządzeń jedynie w ramach działalności o charakterze nieuciążliwym lub takich, których uciążliwość zawiera się w granicach tego obszaru (w domyśle nawet wówczas gdy obszar sąsiedni stanowią np. tereny rolne). Niezwykle duże kłopoty związane z takimi zapisami mogą dotyczyć biogazowni w kontekście planowanych przepisów o uciążliwościach zapachowych.

Poza tym niezwykle istotne jest bardzo optymalne dobranie terenu (adekwatnie do wielofunkcyjności biogazowni) w celu zwiększenia efektywności jej pracy:

- ✓ z jednej strony unikanie bezpośredniej bliskości budownictwa mieszkalnego ze względu na odory pochodzące z substratów;
- ✓ z drugiej położenie w obszarze skąd można transportować wyprodukowaną energię do użytkowników (cieplną sieciami grzewczymi; elektryczną poprzez odpowiedniej klasy infrastrukturę sieci energetycznej);
- ✓ z trzeciej lokalizacja ułatwiająca dostawy surowca (w tym odpadów i nawozów naturalnych) oraz odbiór przefermentowanych pozostałości, a więc m.in. odpowiedni układ komunikacji drogowej.

4.2. Uwarunkowania społeczne.

Problemy społeczne związane z lokalizacją wielu różnych inwestycji są dosyć powszechne, ale z drugiej strony coraz bardziej wyważone. Wydaje się, że sposobem na uniknięcie nieporozumień na tym polu jest transparentne i otwarte prowadzenie całej procedury z oceny oddziaływania na środowisko poprzedzonej dosyć szeroką akcją edukacyjną związaną z rolą biogazowni dla branży odpadowej, rolniczej i sektora energetyki odnawialnej.

Konieczne jest ukazanie tych zagadnień na tle stanu obecnego i wszelkich zobowiązań prawnych, w tym także tych dotyczących lokalnych samorządów jak również samych mieszkańców danej gminy/powiatu.

4.3. Uwarunkowania prawne.

Proces inwestycyjno-wykonawczy biogazowni nie będzie w sposób znaczący odbiegał od realizacji innych, dużych inwestycji i w kontekście ochrony środowiska obejmie przeobrażenie powierzchni ziemi, wytwarzanie odpadów resztkowych oraz okresowe emisje hałasu i zanieczyszczeń wywołane pracą urządzeń mechanicznych i maszyn budowlanych.

Przy odpowiedniej organizacji pracy oraz zastosowaniu najlepszego dostępnego sprzętu oddziaływanie to można istotnie ograniczyć do poziomu nie stanowiącego naruszenia dopuszczalnych norm prawnych i społecznych.

Dla obiektu biogazowni - z punktu widzenia ochrony środowiska - dużo trudniejszym do wypełnienia kryterium będzie minimalizacja emisji i realizacja stosownych obowiązków prawnych na etapie eksploatacji całego obiektu (zarówno instalacji, jak i zaplecza magazynowego surowców). Szerzej do tych zagadnień odniesiono się w pkt. 4.4 i rozdziale VI.

4.4. Uciążliwości zapachowe.

Największe trudności w zakresie utrzymywania emisji z obiektów biogazowni na odpowiednim poziomie pojawić się mogą w chwili wprowadzenia w życie przepisów o uciążliwościach zapachowych, które znajdują się w fazie legislacyjnej (projekt dostępny na internetowej stronie Sejmu).

Założenia tej ustawy i ujęte obecnie w nich kryteria są mało konkretne i zbyt mocno subiektywne - tym bardziej jednak mogą być one w przyszłości barierą dla rozwoju instalacji gospodarki odpadami, zwłaszcza tych, w których przetwarzane będą frakcje podlegające procesom fermentacji.

Ze względu na charakter całego procesu produkcyjnego problemem operatora biogazowni w zakresie emisji odorów będzie opiniowanie tego zjawiska nie tylko w komorze fermentacji (co z założenia jest uwzględniane w rozwiązaniach technicznych), ale także w sektorze magazynowania surowców (zarówno rolniczych, jak i odpadowych) i produktów pofermentacyjnych.

Pomijając istotne trudności organizacyjno-techniczne związane z koniecznością zmaksymalizowania hermetyczności całego procesu, ich ewentualne wdrożenie zdecydowanie podniesie koszt jednostkowy instalacji, a co za tym idzie opłacalność ekonomiczną przedsięwzięcia.

Tym bardziej istotny jest wybór odpowiedniej lokalizacji biogazowni, łącznie z uwzględnieniem planowanych w studium zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy najbliższych terenów w przyszłości.

V. WYKONANIE BIOGAZOWNI - POZWOLENIE NA BUDOWĘ

Obecnie, gdy budowa biogazowni została poprzedzona procedurą wydania decyzji środowiskowej skuteczne uzyskanie pozwolenia na budowę powinien zapewnić projekt budowlany wykonany zgodnie z kanonami branżowymi, uwzględniający koniecznie wszystkie warunki wskazane w tej decyzji. Szczególnie, że procedura decyzji środowiskowych jest ściśle powiązana z analizą zgodności inwestycji ze stosownymi dokumentami urbanistycznymi.

Inaczej sytuacja inwestora będzie wyglądała po wprowadzeniu nowej ustawy o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W kontekście ujętych tam zapisów konieczne może być w określonych przypadkach powtórzenie na etapie pozwolenia na budowę procedury sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko (z uwzględnieniem informacji wynikających z wstecznie przyjętych rozwiązań projektowych).

Zgodnie z projektem ustawy (planowanej do wprowadzenia w życie najpóźniej z dniem 01 stycznia 2009r.) procedura taka wynikać będzie z wcześniejszego zobowiązania określonego w decyzji środowiskowej, wskazującego konieczność ponownego postępowania ws. ocen oddziaływania.

Organem właściwym do wydania pozwolenia na budowę biogazowni będzie każdorazowo starosta, gdyż trudno w przypadku takich inwestycji doszukać się przesłanek określonych w art. 82 ustawy Prawo budowlane, które opisują kompetencje wojewody.

VI. BIOGAZOWNIE - FAZA EKSPLOATACJI

Pomijając przypadek małej biogazowni rolniczej, której przykład przywołano we wcześniejszych podrozdziałach niniejszego opracowania, funkcjonowanie pozostałych biogazowni wiązać się będzie ze spełnianiem następujących warunków wynikających z obowiązujących przepisów.

1. W oparciu o *ustawę o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity z dnia 2007-02-01; Dz.U. 2007 Nr 39, poz. 251 z późn. zmianami)* operatora biogazowni dotyczy:

1.1. Uzyskanie pozwolenia na odzysk, i (ewentualnie) zbieranie oraz transport odpadów zgodnie z art. 26 i 28; jeżeli choć jeden z surowców wykorzystywanych w biogazowni będzie odpadem. Zbieranie i transport może być wykonywane przez podmiot trzeci - wówczas operator biogazowni nie musi posiadać tych uprawnień.

Pozwolenie na odzysk jest jednocześnie bardzo przydatne z punktu widzenia ewentualnych dostawców surowca odpadowego, gdyż przekazywanie odpadów uprawnionym podmiotom jest najbardziej zalecanym sposobem ich zagospodarowania.

1.2. Uzyskanie decyzji zatwierdzającej „Program gospodarowania odpadami wytworzonymi w ramach działalności” lub przedłożenie informacji o wytwarzanych odpadach. Forma prawna dokumentu zależy będzie od ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów: niebezpieczne, inne niż niebezpieczne (*art.17*)

Biorąc pod uwagę, że operator biogazowni będzie wytwórcą odpadów w postaci osadów pofermentacyjnych (innych niż niebezpieczne) - a każde inne odpady mogą być wytwarzane przez zewnętrzne firmy usługowe wykonujące konserwacje, remonty i przeglądy urządzeń oraz okresowe wymiany stosownych złóż filtracyjnych lub cieczy eksploatacyjnych (m.in. w układach oczyszczania gazu z siarkowodoru), które będą stanowiły odpady niebezpieczne - to najczęściej zobowiązany on będzie jedynie do przedłożenia informacji.

Wyjątek stanowi sytuacja gdy w instalacji wytwarzane będzie powyżej 5 tysięcy Mg odpadów innych niż niebezpieczne rocznie. Wówczas właściciel biogazowni zobowiązany jest uzyskać pozwolenie na wytwarzanie odpadów (o czym szerzej w punkcie 2.2. tego rozdziału).

Odpady o których mowa powyżej zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2001r. Nr 112, poz.1206)* zakwalifikować należy pod kodem **19 06**... z dwucyfrową końcówką uzależnioną od zastosowanego „wsadu”.

Przetworzony szlam (masa pofermentacyjna) zawiera głównie związki nieorganiczne, nieprzetworzone pozostałości organiczne oraz bakterie (z pominięciem bakterii chorobotwórczych). Po zmieszaniu z 10% maczki kamienia wapiennego lub dolomitu stanowi dobry, wielofunkcyjny nawóz.

Innym istotnym w swojej masie odpadem innym niż niebezpiecznym mogą być popłuczyny i osad filtracyjny z instalacji oczyszczania gazów w siarkowodoru przy zastosowaniu metody opartej na rudzie darniowej (odmiana czwartorzędowej rudy żelaza) lub na granulkach tlenku żelaza o nazwie handlowej „Sulphurex” (metoda sucha) . Wytrącony osad to głównie siarczek żelaza, który może być przekazany do składowania.

1.3. Konieczność podpisania umów cywilno-prawnych z uprawnionymi podmiotami na serwis/przeglądy i konserwację elementów technicznych i technologicznych oraz wymianę substancji eksploatacyjnych w poszczególnych instalacjach biogazowni, które to działania wiązać się będą z wytwarzaniem odpadów niebezpiecznych. Do odpadów takich zaliczyć należy; elementy i części układów elektrycznych i elektrotechnicznych, napędy mechaniczne i układy automatycznego sterowania, w których czynnikiem smarnym są substancje z grupy ropopochodnych oraz zużyte płyny stosowane w skrubkach lub płuczkach do usuwania z gazu m.in. siarkowodoru.

Zgodnie z definicją zawartą w *art.3 ust.3 pkt.22* podmioty te będą wytwórcą w/w odpadów.

2. W oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska z dnia 2001-04-27 (tekst jednolity z dnia 2006-07-04; Dz.U. 2006 Nr 129, poz. 902) użytkownik biogazowni powinien:

2.1. Uzyskać pozwolenia emisyjne na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska w oparciu art.181 ust.1 pkt.2. Dotyczy to głównie gazów odprowadzanych z urządzeń magazynujących oraz ewentualnych emisji z instalacji do oczyszczania gazu z siarkowodoru i innych niekorzystnych zanieczyszczeń.

2.2. Uzyskać pozwolenie na wytwarzanie odpadów zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy o odpadach oraz przepisami art. 181 ust. 1 pkt.4 i dalsze ustawy Prawo ochrony środowiska, w przypadku gdy wytwarzać będzie powyżej 5 tysięcy Mg odpadów innych niż niebezpieczne rocznie.

3. W oparciu o ustawę Prawo wodne z dnia 2001-07-18 (Dz.U. z 2001 Nr 115, poz. 1229 z późn zmianami)

3.1. Uzyskać pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi jeżeli planowane jest ich samodzielne oczyszczanie i zagospodarowanie (art.181 ust. 1 pkt.3 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz przepisy i akty wykonawcze do ustawy Prawo wodne)

lub

3.2. Uzyskać pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych innego właściciela (również gdy ze zbiornika bezodpływowego będą one dowożone do stacji zlewnej innego podmiotu) ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego określonych w stosownym rozporządzeniu

lub

3.3. W przypadku braku przesłanek do zastosowania w/w pozwoleń wodnoprawnych podpisanie umowy cywilno-prawnej na odbiór ścieków przez uprawniony podmiot.

Ściekami w obiektach biogazowni będą głównie odcieki z placów magazynowania surowca lub osadu pofermentacyjnego oraz wody opadowe z terenów utwardzonych i skanalizowanych, na których odbywać się będzie transport wewnętrzny.

4. Podsumowanie.

Przy zastosowaniu odpowiednich, wysokiej klasy, urządzeń technicznych i technologicznych oraz po zastosowaniu właściwych rozwiązań organizacyjnych i logistycznych, a także po podpisaniu umów z uprawnionymi odbiorcami określonych grup odpadów lub ścieków wszystkie wymogi ochrony środowiska określone w obecnie obowiązujących przepisach prawa można wypełnić w nowoczesnej biogazowni.

UWAGA: Organem właściwym do wydania w/w decyzji na etapie eksploatacyjnym jest najczęściej starosta. Jednak w przypadkach, gdy biogazownia powstaje na terenie zakładu zaliczanego do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska

organem tym staje się marszałek, co wynika z art. 378 ust.2a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska.

Sytuacja taka dotyczy m.in. biogazowi rolniczych lub rolniczo-utylizacyjnych na terenie gospodarstw hodowlanych o wielkości pogłównia większej niż 240 DJP. W przypadku tego typu zakładów biogazownie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko na podstawie przepisów szczególnych wskazanych w § 2 ust. 2 i §3 ust.3 tzn. gdy ich realizacja spowoduje wzrost emisji, zużycia surowców, paliw lub energii o nie mniej niż 20%.

Przepisy prawne:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami);
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami)
3. Ustawa z dnia 18 maja 2005r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 113 poz.954),
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229 poz.2313),
5. Ustawa z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz.U.228, poz.1947 z dnia 14 listopada 2005r., z późn. zmianami),
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2001r. w sprawie projektów prac geologicznych (Dz.U.153, poz.1777)
7. Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz.U.239, poz.2019 z 2005r. z późn. zmianami)
8. Projekt ustawy „o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko” strona www.mos.gov.pl
9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (t.j. w Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251)
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001r. Nr 112, poz. 1206)
11. Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 26 lipca 2000r. (Dz. U. Nr. 89, poz. 991 z późniejszymi zmianami)
12. Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997r. (tekst jednolity z dnia 16 maja 2006r. Dz.U. 2006 Nr 89, poz. 625 z późniejszymi zmianami)
13. Ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jednolity z dnia 17 sierpnia 2006 r.: Dz.U. Nr 156, poz. 1118)
14. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. Nr 164, poz.1587)

Literatura, inne:

1. Elżbieta Bieńkowska, Minister Rozwoju Regionalnego „Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych”, Warszawa, 3 czerwca 2008 r.
2. Mariusz Kunysz „Decyzja środowiskowa. Kwalifikowanie przedsięwzięć, forma wniosku, raport o oddziaływaniu na środowisko” Materiały seminaryjne. Wydawnictwo Zachodnia Okręgowa Izba Urbanistów z siedziba we Wrocławiu. Zeszyt Nr ZOIU 2/05